ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

15 ДИНАРА 1952

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XVII — Број 170 — Субота, 2 април 1955

Мики и Шиља као истраживачи

25

ДА... САМО СИ САД ДВА ПУТА ЛЕПШИ НО ШТО СИ БИО!

УФ! ТАЈ БЛИРИЈУМ ЈЕ БАШ МОЋНА СТВАР!

А ШТА ЈЕ У СТВАРИ „БЛИРИЈУМ?"

ТО ЈЕ ОСНОВНИ ЕЛЕМЕНТ СВЕМИРА...

У РУКАМА ЧОВЕКА КОЈИ ЗНА ЊЕГОВЕ ОСОБИНЕ, БЛИРИЈУМ МОЖЕ ДА УЧИНИ СВЕ!

ДА... БЛИРИЈУМ... ОСНОВНИ ЕЛЕМЕНТ СВЕМИРА!

АКО ЗНАТЕ КАКО ДА ГА УПОТРЕБИТЕ, МОЖЕТЕ ЧИНИТИ ЧУДА!

ТАП!

ОНАЈ КО ПОД СВОЈОМ КОНТРОЛОМ ИМА САВ БЛИРИЈУМ НА СВЕТУ... ТАЈ ЈЕ ГОСПОДАР СВЕМИРА!

АХА! И ВИ НАМЕРАВАТЕ ДА БУДЕТЕ ТАЈ НЕКО!

ПОМОЋУ НАРОЧИТИХ ИНСТРУМЕНАТА, ОТКРИО ЈЕ МОЈ ОТАЦ ДА НА ЗЕМЉИ ИМА БЛИРИЈУМА!

И САМО НА ЗЕМЉИ ЊЕГА ИМА У ЧИСТОМ СТАЊУ!

РЕКОСТЕ... КО ИМА БЛИРИЈУМ... ТАЈ ЈЕ ГОСПОДАР СВЕТА?

СИГУРНО... АЛ' МИ НЕМАМО НИКАКВЕ ОСВАЈАЧКЕ НАМЕРЕ...

САМО, БОЈАЛИ СМО СЕ ДА ГА ВИ, СТАНОВНИЦИ ЗЕМЉЕ НЕ ОТКРИЈЕТЕ И НЕ ЗЛОУПОТРЕБИТЕ...

ЗАТО СМО ОДЛУЧИЛИ ДА ГА СЕ МИ ДОМОГНЕМО!

И ЗАТО СТЕ ВИ ТАКО УЖУРБАНО КОПАЛИ БЛИРИЈУМ НА НАШОЈ ПЛАНЕТИ!

ДА! ИНАЧЕ БИ ГА НЕКО ДРУГИ... НЕКО ОД ВАС ПРОНАШАО И... ЗЕМЉА БИ ОТИШЛА У ПАРАМПАРЧЕ!

МОЈЕ НАМЕРЕ СУ МИРОЉУБИВЕ!

НЕ ВЕРУЈ ЈОЈ! ОНА ЈЕ ВЕОМА ПОДМУКЛА!

ПА ШТА ДА ЧИНИМО?

ЈА ВЕЋ ЧИНИМ!

ШРАФКО! ТИ БАЦАШ БЛИРИЈУМ!

ЦЕМЕНТ ОТПОРАН ПРОТИВ КУРЈАКА

ЦЕМЕНТ ОТПОРАН ПРОТИВ КУРЈАКА

Т.

П. ЛОР

Тамо где је време стало...

(7)

У једном скоку Кент се нађе уз озлеђеног човека. Чим је клекнуо крај њега, било му је јасно да Масон умире. Било је право чудо како је уопште успео да се у таквом стању довуче до павиљона. Извадивши из своје путне торбе

флашицу с вискијем, Кент је покушао да му кроз стиснуте зубе улије коју кап.

— То сам ја, Рајдер... Кент Рајдер, — понављаше он самртнику без престанка.

— На плочи изнад камина... нашао прекидач... полугу... он је ушао... полетео на мене... на плочи... умало ме није ухватио... ја планове... на плочи... нашао прекидач... — муцао је у делиријуму Масон.

Нагнут тако да је увом готово додиривао Масонове усне, Кент се трудио да га што боље чује и разуме. Али, усне се више нису мицале. Уверивши се да Масон никад више неће проговорити, Кент подиже његово беживотно, спржено тело, изнесе га из павиљона и спусти га десетак метара даље, под једну палму.

Вративши се у собу, он узе свој револвер. Масонове последње речи потпуно су преиначиле његову намеру. Прво ће доћи до планова, а тек потом ће отићи до хангара и приморати роботе да му изгурају авион на писту... Не, то је сувише ризично. И авион би морао да пређе преко забрањеног појаса. Мораће да нађе други пут за одлазак из Футуре.

Угасивши светлост, Кент се тихо извуче из свог павиљона. Ружичаста светлост у којој се купао уснули град постепено се гасила. У већини павиљона владао је мрак. Ускоро ће утрнути све светиљке и долину ће обасјавати само слаба светлост треперавих звезда.

Држећи руку на дршци револвера, Кент се опрезно, а ипак необично брзо, приближавао средишној згради. Очекивао је да ће на улазу наћи роботе-стражаре, који ће се испречити пред њим. Али, њих није било. Улаз је био слободан и Кент се попе уз широке степенице које су водиле до Далмецовог кабинета. То што врата кабинета нису била закључана изненадило га је, а и узнемирило. Клопка? Отшкринувши их лагано, он најпре протури главу и осмотри. Велика одаја била је пуста и у полумраку, осветљена само малим сијалицама на великој разводној табли. Видевши их, он се сети Доротиних речи да електрични уређаји ноћу раде аутоматски.

Кент се провуче кроз полуотворена врата и одмах потражи погледом камин и мермерну плочу изнад њега. Његово разочарање било је неописиво: на плочи, сем две мале мермерне статуе, није било ничега. Тако нешто је и могао да очекује. Доктор Далмец је бесумње, после Масоновог покушаја да их се дочепа, склонио своје планове.

Преварен у својим надама и потпуно изгубљен, Кент је збуњено стао да се осврће по кабинету, ни сам не знајући шта да ради. У то му поглед паде на ручицу којом се регулисало струјање ваздуха кроз димњак камина. — Чему регулатор, — питао се Кент — кад камин служи само као украс и кад се у њему никад не ложи ватра? Футура се налази у таквом поднебљу где је преко читаве године температура стална. Да није то прекидач о коме је Масон говорио?

На прстима, Кент приђе камину и опрезно повуче ручицу.

Одједном, као да ју је какав мађионичар дозвао својим чаробним штапићем, на плочи камина појави се једна кожна торба, преко чије је бравице био велики печат утиснут у црвени восак. Кент, коме се учинило да сања, затвори за тренутак очи. Кад их је отворио, торба је и даље била на свом месту и он пружи руку да је узме. Но, његова рука наиђе на неку невидљиву препреку. Превлачећи прстима преко ње, учинило му се да то мора бити неки стаклени поклопац. Чак је могао да му одреди димензије и да му опипа углове. Заинтересован и збуњен, Кент још мало окрете ручицу. Истог тренутка кожне ташне нестаде и он сад сасвим јасно угледа, нажалост празну, стаклену кутију чије је дно завртњима било причвршћено за плочу камина. Тада он окрете ручицу до краја и кожна ташна поново се појави заштићена својим стакленим оклопом.

Док је брзим покретима скидао завртње који су држали стаклени поклопац, синуло му је да је ова оптичка чаролија уствари проналазак једног европског научника, који је 1934 или 1935, више се није тачно сећао године, објавио научном свету да је усавршио механичку невидљивост, и то помоћу нарочитог подешавања светлосних вибрација. Сетио се чак и да су неки часописи донели снимке предмета који су на тај начин учињени полуневидљивим за људско око.

(Наставиће се)

Још нешто о спавању

Проблем спавања мучи многе људе. Овде ћемо изнети неколико мишљења о томе. Разуме се, то не помаже у свакој прилици, нити свакоме.

Не журите се да што пре легнете у кревет! — тако гласи један савет. Посветите 30 минута „нераду", а 15 минута припремама за спавање. Тако, разместите постељу сами, проветрите собу како највише волите, отворите прозоре и врата, изузев кад је магла и велика хладноћа. Користите се свим оним што вам стоји на располагању. Завежите очи, запушите уши, узмите најпогоднији јастук, ставите боце с врелом водом у постељу, начините кревет који се клати, пустите плоче с тихом музиком... Наравно, ако то чини да лакше заспите.

Кад легнете у постељу, заузмите положај који ће вам омогућити да се потпуно опустите. Ослободите мозак сваке бриге и мислите на нешто пријатно, и то пре на неке замишљене пределе, него на оне који су вам познати. Опустите мишиће, нарочито мишиће главе и врата

Дајте вашим мислима ток полаганог ритма и истовремено лагано дишите. Неко се служи бројањем, па броји чак и уназад. Боље је замислити како таласи запљускују жало. Тако ћете полако заспати.

Кад се пробудите, трудите се да што дуже задржите миран положај. Навијте сат десет минута уназад ако је то потребно, али дајте себи тај одмор да се добро протегнете. Легните на леђа и притом добро испружите своје тело. Дубоко дишите да бисте избацили сав угљендиоксид који се нагомилао ноћним нерадом. Окрените се на десну страну, затим на леву. Немојте журити и устаните тек онда кад сте се потпуно пробудили. Важнији је квалитет сна од квантитета. Шест сати доброг сна боље вам је него употреба разних наркотика, који вас чине стално дремљивим и проузрокују главобољу или дрхтање руку. Тајну сна наћи ћете, најзад, у равнотежи часова кад сте будни. Ако сте принуђени да спавате само четири часа преко ноћи, научите да остало време проведете на начин што повољније за ваше здравље.

Ево и једног мишљења о утицају кафе и алкохола на спавање. Кафа, ако није изричито забрањена од стране лекара, благо потпомаже варење. На чикашком универзитету начињен је овакав опит: групи људи, разне телесне конституције, дата је прво вече кафа пред спавање; друго вече дато им је млеко, али са три пута јачом дозом кофеина него што је имала кафа. Сви су изјавили да су боље спавали друге ноћи. Насупрот томе, алкохол не помаже спавању, као што се дуго мислило. Он помаже првих неколико часова, али разбија сан за време осталог дела ноћи.

У последње време јавио се нов узрок несанице. То је такозвана радио-несаница. У Оклахоми и другим атомским центрима у САД радници и научници, који су иначе одличног здравља, али који су свакодневно изложени јаким радиоактивним зрачењима, пате од сталне несанице. Они нису болесни у правом смислу те речи. Они само не спавају и, како изгледа, то им ни најмање не шкоди. Грозничаво се тражи узрок овој тајанственој појави и дванаест људи добровољно се пријавило да се на њима врше испитивања ове несанице.

Палчић, али не из бајке

(2)

Енглези су били одушевљени. Виђенији људи утркивали су се ко ће га пре позвати у своју кућу. Низали су се пријеми у његову част. Обистинила се и Барнумова измишљотина: Палчић је позван и у Бакингемску палату.

Пошто је са својим питомцем обишао многа места у Енглеској, Барнум се стао спремати за пут у Француску. Ни Тома није седео беспослен. За три месеца он је прилично савладао француски језик, што је најбољи доказ о изванредној обдарености седмогодишњег патуљка.

Одавно у Француској једна личност није тако одушевљено дочекана као Тома Палчић. Тих дана само се о њему говорило, а возови из унутрашњости били су пуни путника који су хитали у Париз да виде малог „генерала". Одато му је и званично признање, тиме што су се његове мајушне кочије на дефилеу у Лоншану налазиле у поворци возила дипломатских претставника, одмах иза кочије британског амбасадора.

На реду је била Шпанија. Док су се још налазили тамо, стигао им је позив и из Белгије. Пре но што су кренули на пут, Барнум је, по свом обичају, у већини шпанских и француских листова објавио следећу вест:

„Славни генерал Тома Палчић, најмањи човек на свету, полази данас за Белгију, где ће бити гост белгиског краља. Он са собом носи дивну златну наруквицу украшену дијамантима и сафирима, дар шпанске краљице, бурмутицу украшену бисером, коју му је поклонила енглеска краљица Викторија, златан часовник украшен дијамантима, дар енглеске краљице-мајке, иглу за кравату са смарагдима и дијамантима, дар француског краља, као и стотине других дарова од непроцењиве вредности".

Ово Барнумово разметање богатством увалило је њега и његовог штићеника у једну необичну авантуру, која их је могла скупо стати.

У великом дилижансу заузели су своја места Шервуд и Синтија Стратон, њихов син Тома Палчић и Барнум, који је размишљао о новим почастима у Бриселу. Путовали су целу недељу док су се приближили француско-белгиској граници. Вече седмог дана затекло их је у једној шумици. Требало им је још два часа па да стигну на преноћиште у сеоце Сен-Тириан. Одједном, дилижанс се зауставио. Путници су провирили из кола и угледали три маскирана коњаника како им се у трку приближавају.

— Руке увис и да нико није мрднуо! — зачуо се претећи глас.

Док дланом о длан, кочијаш и сви путници били су везани. Један од разбојника, вероватно њихов вођа, наднео се над Тому Палчића, који је дрхтао од главе до пете, и викнуо:

— Не заборавимо овога! Он нам је најважнији.

На то је дохватио мајушног генерала за мишицу, али је овај стао да се опире. Копрцајући се у разбојниковим рукама, успео је да му смакне маску и у том тренутку угледао бразготину на његовом лицу, која се протезала преко левог образа све до усана.

Бесан што му је малишан видео лице, човек је брзо стао да навлачи маску. То је Палчић искористио. Скочио је с кола и сакрио се у густом жбуњу. У помрчини, међу жбуњем и дрвећем, Тома је био као игла у пласту сена. Згрчен у свом скровишту, он је слушао како се разбојници довикују, тражећи га по шуми.

— Дођавола! — гунђао је коловођа. — Нећемо ваљда целу ноћ тражити једног патуљка. Драгоцености су у нашим рукама. Хајдемо, момци!

Престрављени малишан чуо је како се дилижанс удаљује, односећи његове родитеље и Барнума. Сам у ноћи, усред шуме, осећао се баш као Палчић из бајке.

Кад се шум точкова изгубио у даљини, Тома се извукао из свог склоништа и кренуо у правцу села Сен-Тириан. После три часа хода, угледао је прве сеоске куће. Баш као у бајци, на самом улазу у село налазио се дворац.

— Ја сам генерал Тома Палчић, — рекао је патуљак зачуђеном власнику, код кога га је слуга одмах увео. — Моје кочије напала су три маскирана разбојника. Одвели су ми сапутнике и опљачкали сав иметак.

— Верујем, — мрмљао је власник. — Има већ више година како они пљачкају по околини а да нисмо успели да их похватамо.

— Али, ја сам видео лице човека који је, изгледа ми, њихов вођа, — рекао је Палчић. — На свом левом образу има црвену бразготину.

На те речи власник замка поскочио је са столице.

— Црвену бразготину! То је онда Зино де Авенал, један од мојих суседа! Генерале, захваљујући вама пљачкашима ћемо стати на пут.

Изнемогао од страха и умора, Палчић је заспао у огромној постељи, у којој је могло да се смести бар још четрдесет таквих као што је он.

Сутрадан, чим је зора сванула, кренула је потера за разбојницима. Пошао је и Тома, седећи на коњу испред једног од слугу.

Суседов дом био је празан. Трчећи из одаје у одају, малишан је викао:

— Тата! Мама! Господине Барнуме!

У кујни се одједном зауставио пред једним поклопцем који је затварао пролаз у подрум.

— Овуда! — повикао је наоружаним људима. — Да погледамо доле!

Кад су се спустили у подрум, нашли су заробљенике, везаних руку и уста.

— Видевши вас како долазите, — рекао је Барнум, — разбојници су побегли на задња врата.

Потера је настављена и до вечери разбојници су били похватани. У знак признања, Тома је проглашен за почасног житеља Сен-Тириана.

Најзад, после тродневног гошћења, кренули су у Белгију. Али, Барнумово лице имало је загонетан израз.

— Нећемо у Брисел, — рекао је он и зачуђеним сапутницима објаснио свој план.

— Ви се, генерале, не можете још појавити, јер су вас отели разбојници. Тек пошто публика сазна да сте били у њиховим рукама обузеће је жарка жеља да вас види.

Сви који су дотле били чули о генералу Палчићу, пуних месец дана са узбуђењем су ишчекивали вести о његовој судбини. Била је чак одређена и позамашна награда за онога ко Тому пронађе. А за то време он је удобно проводио дане на једном пољском добру у близини француско-белгиске границе. Најзад, Палчић је био „ослобођен". Сасвим је разумљиво што је после четири недеље узбудљивог ишчекивања лаковерна публика дочекала најмањег човека на свету приређујући му велике овације.

Из Белгије Палчић је поново отишао у Енглеску, а у Америку се вратио кад му је било једанаест година. У свом родном граду Бриџпорту одмах је саградио кућу. Споља, зграда је изгледала као и свака друга, али унутра је све било подешено према његовом расту. Намештај у собама личио је на дечје играчке.

Прво у друштву с Барнумом, а потом сам, Тома Палчић је излазио пред америчку публику пуних осам година. Једног дана добио је писмо од већ остарелог Барнума, у коме га је овај позивао да дође у Њујорк. Наиме, власник „Американског музеја" био је нашао једног новог патуљка, још мањег од Томе, али му публика, знајући каквим се све подвалама служи „највећа варалица на свету" — како је он самог себе називао — није веровала. Људи су мислили да је то прерушени генерал Палчић, па је његов долазак требало да оповргне ове гласове. Чим је приспео у Њујорк, Тома се упознао с новим патуљком. Али, он је био силно изненађен видевши да се ту налази и једна патуљица његових година. Убрзо су се Тома Палчић и Лавинија Варен, која је била висока шездесет сантиметара, венчали.

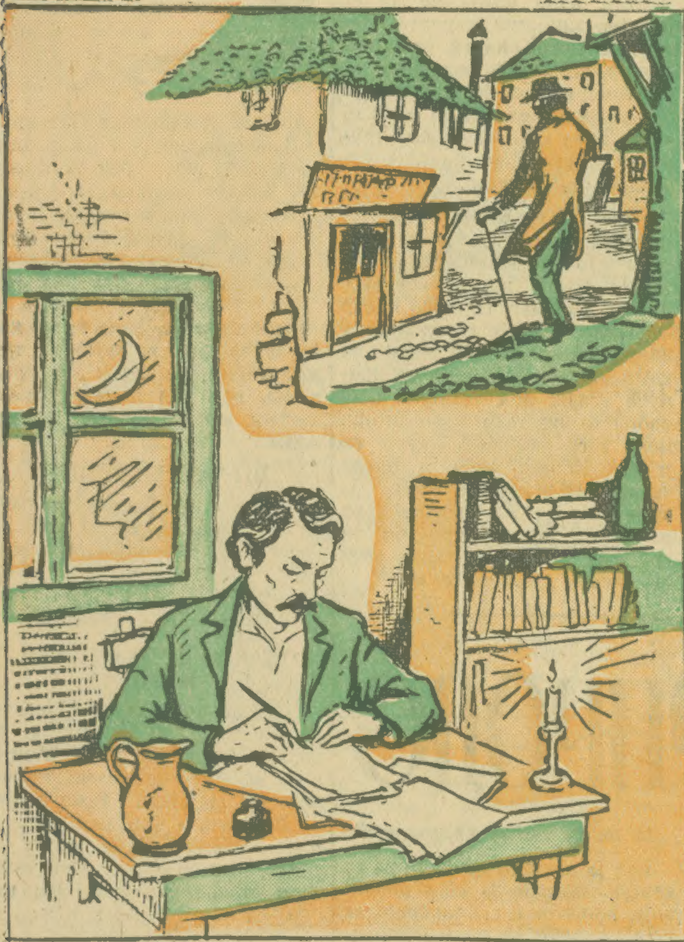
„Генерал и генералица Палчић" пропутовали су готово цео свет. Они су живели срећно све док мала Лавинија није остала удовица. Једног дана, кад је Томи било 45 година, ударила га је кап, од које је умро.

(Крај)

Махом на улици...

У делима неких наших старих књижевника има често доста романтике ,али је многи од њих нису имали у свом личном животу. Пре нешто више од пола века, у ондашњој српској штампи објављено је да је при Министарству спољних послова основано литерарно одељење, што су многи јавни радници топло поздравили. Том приликом је изнесено и стање српских књижевника, које није било нимало ружичасто. Ево шта се тада писало:

„Крајње је време да се држава стави на чело, и у своје руке узме напредак српске литературе. Око свега се бри-

немо, за свачим трчимо, а српску књигу смо просто бацили. Они што су радили и раде на српској књизи махом су на улици, а кад се каже на улици, онда се подразумева без службе ,а то на нашем лепом српском језику значи и без хлеба. Јер од књижевног рада нико се у Србији није нахранио".

Затим су објављена — „ради куриозума" — имена неколицине књижевника који су у то време били на улици. Овде ћемо поменути неке од њих и оно што се о њима каже: Драгомир Брзак — на расположењу, Милорад Ј. Митровић — отпуштен, Милован Ђ. Глишић — пензионисан, Милош Цветић — пензионисан, Милован Ђ. Миловановић — отпуштен, Павле Маринковић — отпуштен, Симо Матавуљ — отпуштен, Добра Ружић — ни пензионисан ни отпуштен, него просто истеран, Јанко М. Веселиновић — отпуштен, Срета А. Поповић — пензионисан, Љуба Јовановић — пензионисан, Милорад Павловић — отпуштен, Радоје М. Домановић — отпуштен, итд.

Да га не види погрбљена

Једном приликом кад је Његош пошао у Италију ради опоравка, повео је са собом и Ђуку, свог управника двора. Бавећи се у Напуљу, Његош је посетио и краља. У тој посети био је и Ђука као секретар. Растајући се с Његошем, краљ га испрати и у ходник. Ту он опази и Ђуку окићена сребрним токама, па опраштајући се поклони се и њему. Ђука кад виде како му се краљ клања укочи се као кип. Силазећи низ степенице, владика му рече:

— Болан, Ђука, ти се нимало не поклони краљу!

— Е, богами, јеси чудан, — одговори Ђука. — Краљ откако се родио данас је први пут видио Црногорца, па зар да га погрбљена види!

Пчела по народном веровању

Још од давних времена људима је познат значај меда за исхрану. Да би га добили, људи нису имали великог трошка — могли су га наћи у шуми — па онда није чудо што су о пчелама створене изреке код многих народа, какве нису ни о једној другој животињи. Овде ћемо навести изреке о пчели у нашем народу.

По народном веровању, пчелу је грехота убити, а кад угине о њој се не сме рећи друкчије него да је умрла. Она је равна човеку. Где се куне и кара, пчела неће да остане под кровом. Ако је неки укућанин прокуне, она ће одлетети и више се неће вратити. Ко у шуми нађе пчеле, оне му доносе срећу. Има ли у кући пчела, има и среће, а побегну ли из куће пчеле, онда бежи и срећа. Ко има доста пчела у тога је слога у кући, а где нема слоге и пчеле се разлете. Пчеле се разговарају као и људи итд.

Прва српска глумачка школа

Прва српска глумачка школа основана је у Београду 1870 године. Наставници у овој школи били су: Александар Бачвански (за глуму), Јован Ђорђевић (за српску и страну књижевност), Јован Бошковић (за српски језик), Јован Реш (за певање и музику), капетан Миоковић (за мачевање), Дуцман (за гимнастику и јахање). Школу је посећивало око шездесет младића и девојака. Они су били дужни да статирају на претставама. Школа је радила свега осам месеци, до новембра 1870. На крају те године питомци су полагали испите.

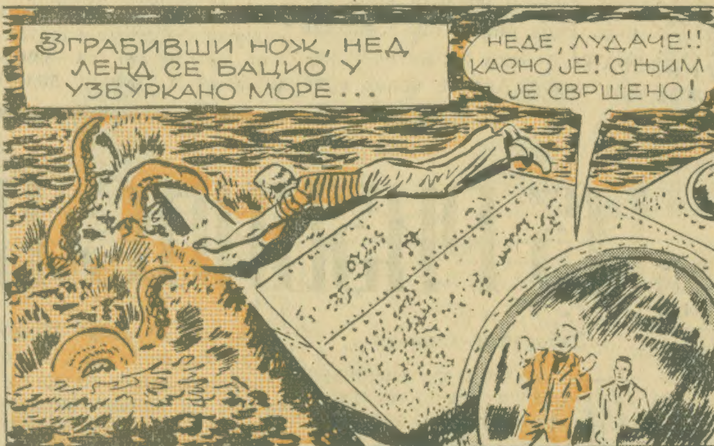

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

ЈЕЗЕРО

Језеро је мање или веће удубљење на копну које је испуњено углавном слатком водом. То удубљење постало је на разне начине: услед померања земљине коре, деловања ледених маса, река или вулкана, одвајања делова мора итд.

По свом постанку, језера се деле на: тектонска (настала услед померања земљине коре), криптодепресије (што означава утолеглице, обично карсног порекла, спуштене испод морског нивоа, због чега су испуњене водом и преобраћене у језера), глацијална, карсна, речна, приморска (лагуне, лимани), интерколинска (удубљења између бедема дуна — наслага песка — где се могу образовати језгра), кратерска и друга.

Језера су углавном последица деловања природних сила, али се могу створити и на вештачки начин, да би се искористила скупљена вода за производњу електричне енергије, за наводњавање итд.

Језера добијају воду притицањем речне или подземне воде, затим од оборина, а губе је испаравањем и отицањем. Језера која немају отицања временом постају слана.

Највеће слано језеро је Касписко, које има површину од 438.000 квадратних километара, највеће слатководно је Горње — 83.000 квадратних километара, а најдубље је Бајкалско — 1741 метар.

Овде ћемо набројати нека већа језера из целога света. Прва бројка означава његову површину у квадратним километрима, а друга његову надморску висину.

Касписко	438.000	26
Горње	83.300	184
Викторија	68.500	1134
Аралско	63.270	50
Хјурон	59.510	177
Мичиген	57.850	177
Бајкалско	34.200	462
Тангањика	31.900	782
Медвеђе	31.500	103
Њаса	30.800	464
Чад	21.000	295
Онтарио	18.760	75
Ладога	18.130	5
Оњега	9.700	39
Титикака	6.900	3812
Куку-Нор	5.000	3143
Чудско	3.600	30
Женевско	581	375
Боденско	538	395

У Југославији су ова језера:

Скадарско	369	6
Охридско	366	695
Преспанско	285	853
Дојранско	42	149
Палић	4,2	101
Бохињско	3,1	523
Плитвичка	1,9	632
Бледско	1,3	475
Плавско	1,2	901

КАКО ЈЕ ПОСТАО ТИП АРЛЕКИНА?

Арлекин је назив за комичан тип или маску у старој италијанској комедији, у којој су били комичари од заната, као што су Буратино, Панталоне, Пулчинела, Цани и други. Изгледа да назив Арлекин потиче од неког италијанског глумца који се при крају 16 века истакао у Француској под именом Арлекин. У 18 веку са италијанском комедијом упознала су Арлекина и многа друга европска позоришта: од Енглеске и Шпаније, до Русије. Тип Арлекина привукао је пажњу и великих драматичара: Молијера, Голдонија, Гетеа, Лесинга и других. Арлекини су обично носили одело од коцкасте материје, јако ишарано, имали су сив шешир, црну полумаску и штап. У почетку је Арлекин био прост шалџија, лакрдијаш, ленчуга, циник и волео је много да једе, али је у Француској за време Мазарена постао фин и духовит. У немачкој комедији назива се Хансвурст, а у нашим старим комедијама — Арлекин. Арлекин је певао и играо, али је био и вешт акробата. У 19 веку нестаје са сцене; сада живи само у марионетским позориштима.

*

ШТА ЈЕ ЕЛАФИТЕС?

Елафитес (Elaphites — Јеленска Острва) је скуп од седам острва на источној страни Јадранског Мора у дубровачкој области, југоисточно од Мљета. Сада су то острва: Олиб, Јакљан, Шипан, Лопуд, Колочеп, Дакса и Локрум. Лопуд се још у 13 и 14 веку звао Галафота.

У лаком оделу на вечном леду

Бели људи су занемарили принцип који је услов за одржање живота на далеком северу — принцип конзервисања топлог ваздуха". То су речи др Стефенсена, једног од најбољих познавалаца Ескима и њиховог начина живота. Конзервисање топлог ваздуха познато је и белим људима. Они га схватају, али га не примењују. Међутим, Ескими примењују тај принцип — како у одевању, тако и у грађењу кућа — а да за њега и не знају.

Др Стефенсон наводи следећи пример:

Нека стара Ескимка са острва Флаксмана пошла је једног зимског јутра по дрва. Том приликом изненадила ју је снежна мећава, тако да није могла да се врати кући. На себи је имала само ескимску кошуљу-хаљину на којој је крзно са унутрашње стране. Иако је знала да олуја може да потраје и дан-два, изгледа да се због тога није нарочито узнемирила. Скинула је рукавице, ставила их на снег и села на њих. Рукавице су имале да спрече топљење снега од њене топлоте и влажење одела. Затим је извукла руке из широких рукава и прекрстила их на грудима, окренула ветру леђа и преседела, односно преспавала на том месту, уз повремено устајање, све до сутрадан после подне — без икаквих последица. Кад је олуја престала, вратила се кући.

Занимљиво је да је целокупно одело ове жене било тешко око три килограма. Међутим, становници северних делова Европе или Америке, кад пођу зими на посао, носе одело које је тешко десет до петнаест килограма, па ипак би се тешко решили да у њему проведу дан или два у снежној мећави. Објашњење ове чудне појаве лежи, дакле, у систему одевања.

Ако се посматра начин одевања разних народа, видеће се да постоје два основна и међусобно различита принципа: принцип директне изолације и принцип конзервисања топлог ваздуха. Одела већине народа израђена су по првом принципу, па и наша. Код тог начина одевања циљ је да се сваки део тела изолује од хладноће помоћу више слојева топлих тканина. Основна сировина за израду таквих одела је вуна. Овакав начин одевања добар је само у умереном појасу, док се на крајњем северу показао као врло непрактичан. Пре свега, вунена одела су тешка и људи у њима нису покретљиви. Вуна упија влагу и лако се прља. Кад је влажна и замашћена, вуна губи својство доброг изолатора. То су приметили још учесници једне од првих поларних експедиција — Нанзенове експедиције. Није ништа боље чак ни кад се вунено рубље носи испод крзна. Ако се човек креће, долази до већег испаравања и сва се влага скупља у вуненом рубљу. Услед тога је оно све теже и теже. У канадској војсци примећено је да услед испаравања тела тежина опреме може да се повећа и за читаво пола килограма дневно.

Ескимско одело нема тих мана. Оно се састоји само од крзнених чизама, чакшира и кошуље са капуљачом. Одело је широко, нарочито кошуља, која има облик звона. Како крзно не пропушта ваздух, то сав топао ваздух иде навише. Но, кошуља је тако тесно припијена уз врат да је излазак ваздуха немогућ. На тај начин топао ваздух је конзервисан. Услед човекове телесне топлоте, он постаје све топлији и топлији. Рукави су широки, тако да руке увек могу да се извуку из њих и да се прекрсте на грудима, те да се на тај начин ваздух још више загреје. Осим тога, крзно се налази са унутрашње стране, док је кожа са спољне. Због тога је овакво одело врло пријатно за ношење, а и практично, јер се на длакама крзна задржава топао ваздух.

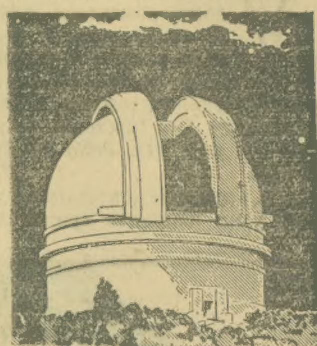
Још једно од преимућстава ескимског начина одевања је у томе што се широка кошуља, која се носи преко чакшира, при кретању и трчању лелуја. Тако долази до неке врсте регулисања топлоте ваздуха. Топли се меша са спољним, хладним, и тако не долази до прегрејаности и до знојења. Код одела која директно изолују, ово регулисање топлоте није могућно.

На истом принципу саграђене су и ескимске куће и земунице од леда. Оне имају облик звона. Зидови им не пропуштају ваздух, тако да хладан ваздух може да уђе само кроз отвор на поду. У њих се улази кроз тунел, који се налази испод нивоа пода. На тај начин нема великог струјања хладног ваздуха. Кад је оваква кућа мала, а број особа у њој велик, онда је довољна и сасвим мала ватра па да се развије пријатна топлота. Често се могу видети ескимска деца како играју голишава по крзнима којима је под застрт. На таваници се налази мали отвор, кроз који се може испустити ваздух ако постане сувише топло у кући.

Извесну примену принципа конзервације топлог ваздуха налазимо код Индијанаца са Огњене Земље, на крајњем југу Јужне Америке. Њихово одело — пончо састоји се од комада веома честе тканине, који има само прорез кроз који се провуче глава, док тканина пада звонасто низ тело. Трагови примене тога принципа налазе се и код Кинеза, чија су одела тесно припијена уз врат, закопчавају се са стране, тако да имају велики преклоп на грудима, и имају рукаве који су знатно дужи од руку.

Мале занимљивости

НАЈЈАЧИ ТЕЛЕСКОП

Џиновски телескоп Паломарске опсерваторије у САД, чији пречник износи нешто преко пет метара, толико је јак да може да открије пламен једне једине свеће на растојању од преко 20 хиљада километара.

ПЕТОСПРЕГ

Петоспрег је запрега у којој вуче пет животиња: три животиње уз руду и две пред њима, или два пара један за другим, а пета животиња пред њима.

ШТА ЈЕ ВИЖЛИН?

У старом Дубровнику вижлином се називао талир који је кован од 1725—1743. с попрсјем светога Влаха (такозвани брадан) и 1743—1779 с попрсјем дубровачког кнеза.

ОДАКЛЕ ЈЕ ПОРЕКЛОМ ПАУН?

Паун је пореклом из Источне Индије, али га има и у другим крајевима јужне Азије и на околним острвима, нарочито на Цејлону. Тамо живи по шумама, а борави и на земљи у мањим јатима. Може да трчи доста брзо. Међутим, иако обично проводи дан на

земљи, увече се пење на високо дрвеће да би преноћио.

Паун се може лако припитомити и по томе је био познат још и у Старом веку. У старом Риму јело се и месо пауново, а чувени богаташ и расипник Лукул износио је на трпезу и јела од паунових језика. Мужјак може да буде дугачак и до 1,5 метар, док је женка мања и нема онако дивно китњасто перје као мужјак. Храни се исто као кокош, чији је сродник. Може да савлада мање кичмењаке, па и змије.

ШТА СУ ПРИМИЦИЈЕ?

Примиције су латинска реч и означавају прве плодове, које су стари Јевреји, Египћани, Грци и Римљани приносили боговима као жртву захвалницу.

КАКВО ЈЕ ОРУЖЈЕ БОМБАРДА?

Бомбарда је прво артиљеријско оружје, које се пунило отпозади зрнима од камена окованим у гвожђе у виду крста. Палило се гвозденом усијаном шипком.

Док је владао мрак

Од петог до тринаестог века у арапском свету дошло је до значајних открића. Ту су сачуване и проучаване тековине старих култура — Грчке, Египта и Мале Азије. Рукописи Аристотела и других научника Старог века преведени су на арапски језик. Због тога, ко је желео у то време да се бави науком, морао је да зна арапски језик. То је натерало и многе европске научнике да га науче. Многи су ишли у Багдад, Каиро, Дамаск и друге градове. Они су имали од тога велике користи; проучили су принципе алгебре и тригонометрије, а арапске бројке биле су лакше за рад и омогућиле су даљи развитак математике. Поред ње, развијале су се и друге науке. У области физике (теорија о кретању и механичком деловању) истичу се три брата Бану Муса. У дванаестом веку Ибн Хура објавио је дело о специфичним тежинама течности и чврстих тела, а описао је и капиларне појаве. Велик напредак постигнут је и у оптици. Арабљански физичар Дон ал Хетем доказује како се светлост одбија у издубљеном огледалу. Он је проучио појаву преламања, а постигао је и друге успехе. Написао је око 200 дела из области математике, астрономије, филозофије и медицине. Бавио се и мишљу да изради план како би скренуо ток реке Нила. Ови арапски научници извршили су јак утицај на европске научнике тога времена: Роџера Бекона, Леонарда да Винчија и Кеплера. Арапски научник Ал Бируни открио је специфичне тежине метала, допринео развитку сферне тригонометрије итд. У тринаестом веку ова и друга арабљанска открића пренесена су у Европу. Ето, тако је у арапском свету сачувана и даље развијана култура народа Старог века, док је у то време у Европи владала тама и спаљивани људи због иоле слободнијих мисли.

Прича о Котису

Котис је био краљ Трачана. По природи он је био једак и строго је кажњавао све оне који су били немарни у служби. Али, он је био свестан да је доста преке нарави, па се увек трудио да отклони све оно што би код њега изазвало гнев. Једном га посети неки пријатељ, који му на дар донесе посуђе. Оно је било веома лепо израђено, али се лако ломило. Котис је такође даровао пријатеља, али је његове дарове одмах поразбијао.

— Зашто то радиш? — упита га пријатељ.

— Ево зашто. Посуђе је тако слабо да га неко може лако полупати, па ћу се ја наљутити и с тим човеком ко зна како могу поступити у срџби. Да се то не би догодило, боље је да га сам разбијем.

ИЗ РИЗНИЦЕ ПРИРОДЕ

Заборавни слонови

Људи који су имали прилике да посматрају живот и навике слонова приметили су да су ове огромне животиње веома заборавне. Догађа се да чувар који се читаву годину дана старао о једном слону оде некуд на месец-два. Кад се поново врати, слон га неће препознати.

Способност памћења, дакле, није нарочито развијена код слона. Како му је глава великих размера, многи мисле да и огромни мозак запрема можданну дупљу. Међутим, велика глава сама по себи не значи и високу интелигенцију, ни код слона ни код осталих животињских врста, а богами ни код човека. Величина слонове главе уствари је последица дебљине коже и веома крупних костију лобање.

Камиле и жеђ

Има много погрешних схватања у погледу количине воде која је потребна камили. А њој је, међутим, потребна готово иста количина воде као и коњу. За време сушне сезоне, чак и кад не ради, камила пије отприлике двадесет литара воде дневно. Али, кад до воде не може да дође, камила трпи жеђ боље од многих других животиња. Зна се за случајеве кад су ове „пустињске лађе" прелазиле и по 850 километара у току 34 дана — без капи воде. Ово, додуше, не може да издржи свака камила, већ само оне најјаче. Но, обичан је случај да, носећи терет од 180 килограма и прелазећи дневно 40 до 50 километара, камиле у току осам дана не попију нимало воде. После таквог једног „сувог режима" камила је у стању да попије одједном до 75 литара воде. Међутим, у току кишне сезоне камиле готово и не осећају потребу за водом, пошто пасу до миле воље траву богату влагом.

Још из времена Плинијеве „Историје природе", из првог века, у књигама се могло прочитати да камиле носе резервну воду у двема кесама које

им се налазе у предњем трбуху, па зато оне могу дуго да трпе жеђ. Чује се чак и то да камилина грба садржи воду, као да је реч о мешини или канти. Ни једно ни друго тврђење није тачно. Додуше, у камиљим „џеповима" има готово сасвим чисте воде, али они су толико мали да о некој резерви за случај суше не може бити ни говора. Изгледа да се у њима скупља вода из других делова тела да би натапала храну за време варења. Општа резерва воде скупља се уствари у мишићном ткиву, а нарочито у везивном.

Количина воде коју може да попије једна камила зависи у највећој мери од соли коју је претходно узела. Ако јој се да много соли, зажеднела камила, смежурана тела и збрчкане коже, толико ће се напити да ће изгледати као да је надувана ваздушном пумпом.

И „животињски скроб" или гликоген, који се налази у мишићима, као и масноћа из грбе, посредно снабдевају камилу водом. Кад их тело употребљава за стварање енергије, ослобађа се извесна количина воде. На тај начин маст из грбе, независно од воде из везивног ткива, може да да и до тридесетак литара воде.

Да ли су свиње халапљиве?

Већ је постало правило да се свиње сматрају за најхалапљивије животиње. Упоређивање људи и деце са овим животињама увек је због претераности у јелу, због нечистоће или непристојног владања за столом.

Међутим, чак и кад се тове, свиње једу своју омиљену храну, например кукуруз, до једне количине која за њих претставља нормалан оброк. Коњи и краве, напротив, гутају најчешће све што се пред њих стави, па и више него што им је потребно. Било је случајева да је коњима остављено хране и воде за четири дана. Кад је њихов сопственик дошао после тог времена, нашао их је мртве јер су се прејели.

Крвави зној хипопотама

Често се дешава да из грубих пора хипопотамовог тела избију крупне капи неког мрког уља, које на врелом сунцу добијају црвенкаст тон. Уствари, ово зејтињаво лучење лојних жлезда или коже служи за заштиту нежних делова епидер

ма, чувајући их, влажне и еластичне, и под најжешћим сунцем, а ствара исто тако заштитни слој кад се животиња загњури у воду.

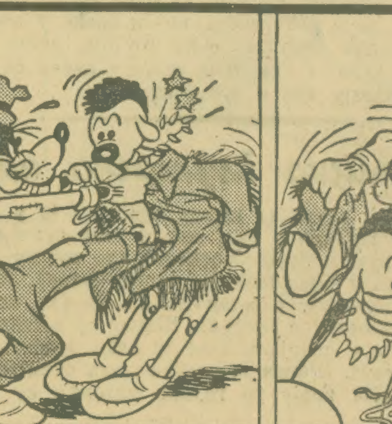
Према томе, није тачно да лојне материје, као ни лучења знојних жлезда која су саставни део механизма који регулише температуру хипопотама, садрже крви, како кажу неки вулгаризатори природописа и агенти који праве рекламу појединим циркусима.

ШИЉА АРАНЖЕР ИЗЛОГА

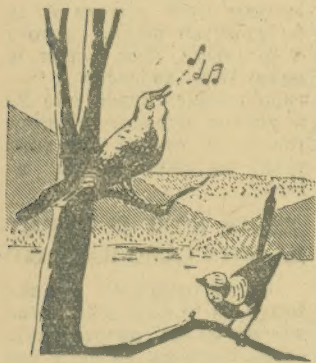

МАЛЕ ЗАНИМЉИВОСТИ

ДОБРИ И СЛАБИ ПЕВАЧИ

Птицама које „знају" само једну једноставну „песму", па је стално понављају, као да после извесног времена то досади и онда је прекидају и одмарају се. Оне ћуте око 70 отсто свог времена, а певају 30 отсто. Међутим, птице чије су мелодије компликованије у стању су да певају такорећи непрекидно, са сасвим кратким паузама.

ШТА ЈЕ ВАЛЕР?

Валер је француска реч и значи вредност. У сликарству означава количину светлог или тамног коју садржи неки тон на слици. Затим, та реч означава и однос између разних тонова.

ЈЕДИНСТВЕН НАЧИН СПАВАЊА

Човек је једино живо биће које за време спавања лежи на леђима.

ГУНЕРА

Гунера је биљни род који је распрострањен на јужној хемисфери, нарочито у Аустралији и Јужној Америци. Једна врста гунере гаји се и у Европи.

КАКВЕ СУ ТО НИСКЕ ШУМЕ?

Ниске шуме су оне које се узгајају у кратком периоду; по прилици у времену од четрдесет година. Стабла дрвећа у ниским шумама знатно су нижа него у високим. За њих је карактеристично да се подмлађују избојцима из пања или жила. То је једноставан и јевтин начин узгајања, па се примењује увек где то изискују нарочите прилике, као што су: горња граница вегетације, такозвано везивање тла, учвршћивање обала, насипа итд. Због кратког живота дрвећа ниске шуме дају огревно дрво или ситну грађу: коље, летве, дрво за руднике, пруће, служи за плетење итд.

лекар ДЕМОЦЕДЕС

Седам векова пре наше ере смели и предузимљиви Ахајци искрцали су се на једном пустом делу обале јужне Италије и ту ударили темеље својој новој колонији. Два века доцније, из те колоније развија се град Кротон. Више него и по чему другом, Кротон је био чувен по својој медицинској школи, коју је основао Калифон. У тој школи били су многи истакнути Грци онога времена, као што су Питагора и чувени лекар Хипасос. У њој је био и други познати лекар, Демоцедес, син Калифона, оснивача школе. О Демоцедесу и о његовом бурном животу оставио је помена познати грчки историчар Херодот. Овде ћемо укратко изнети његова занимљива причања.

У јеку процвата ове школе, Кеотоњани су дигли побуну, па су побегли многи истакнути људи, а међу њима и Демоцедес. Одатле је он отишао на острво Егину, па се доцније преселио у Атину и најзад је једнога дана стигао на острво Самос, где је био лекар код тиранина Поликратеса. Године 522 Персијанци су напали Поликратеса, па су одвели много робље, а међу њима и Демоцедеса. И можда би му се сваки траг изгубио да га није спасла једна необична околност.

Једнога дана цар Дарије је отишао у лов. У једном тренутку он је нагло скочио с коња, те је јако угануо ногу у чланку. Болови су били страховити. Одмах су позвани Египћани, који су били код њега лекари, јер се сматрало да су они најбољи лекари тога времена. Они су га лечили на тај начин што су му превијали ногу, те је притом јако стезали, услед чега су болови бивали све већи. Седам дана и седам ноћи Дарије није могао да склопи очи од болова. Осмог дана неко му јави да међу његовим робовима има један који се зове Демоцедес и који је добар лекар. Цар одмах нареди да га доведу. Брзо су га нашли. Био је страшно запуштен и одевен у рите. Пред цара су га извели окована.

— Можеш ли да ме излечиш? — упитао га је Дарије.

Демоцедес није одмах одговорио. Размишљао је. Знао је: ако цара излечи, он ће га задржати код себе као добра лекара, те он никад више неће видети своју отаџбину Јеладу. Дарију је било јасно да се он претвара, па заповеди да га муче. Демоцедес виде шта ће се десити, па рече:

— Покушаћу. Не умем најбоље да лечим, али сам нешто научио, јер сам живео у друштву лекара.

После тога Демоцедес је почео да лечи цара. Он му је скинуо с ноге завоје које су били ставили Египћани, па је повређено место мазао машћу за стишавање болова. Чим су се болови стишали, цара је сан први пут ухватио, а нога је почела нагло да се поправља. Кад је Дарије видео да је потпуно излечен, дао је велике поклоне Демоцедесу. Лекара су даривале и Даријеве жене, те је он толико добио да су му поклоне робови морали однети.

После овог случаја, Демоцедес није могао да се тужи да му је тешко, али је и даље мислио на своју земљу. Он је стално био у друштву Дарија, с њим је јео, али је јасно видео да му цар никад неће дозволити да се врати у отаџбину. Дарије је био бесан на египатске лекаре, па је наредио да их све побију. Али, Демоцедес је замолио цара да им опрости живот, што је овај и учинио.

Кратко време после овога оболи и Атоса, жена цара Дарија. Имала је рану на грудима. Кад су јој болови дозлогрдили, позвала је Демоцедеса и показала му рану.

— Помоћи ћу ти, — рекао је Демоцедес — али ми се закуни да ћеш ми учинити оно што те замолим.

Атоса му је то обећала. Тада је он почео да је лечи и она је убрзо оздравила. Онда јој Демоцедес рече:

— Замоли цара да ме пошаље у Грчку с Персијанцима који ће је посетити.

Кратко време после тога Атоса је замолила цара да и Демоцедеса пошаље с персиском мисијом, јер их нико као он неће моћи да проведе по Јелади, нити да им објасни све што буду желели. Цар је пристао. Сутрадан, позвао је петнаест Персијанаца, којима је наредио да с Демоцедесом обиђу приморје Јеладе. Он им је напоменуо да добро пазе на Демоцедеса да им не побегне и да га свакако натраг доведу. Затим је позвао Демоцедеса и замолио га да добро покаже своју земљу Персијанцима, а кад пође на пут нека својој родбини понесе све поклоне које је примио, а он ће му их вишеструко вратити кад поново дође у Персију. Поред тих поклона, он ће му дати један теретни брод пун разног блага, да и то однесе у своју земљу. Демоцедес се бојао да га Дарије куша, па му је рекао да ће понети само поклоне који се налазе у броду, а оне које је раније примио оставиће да их после има.

Мисија је кренула у град Сидон, где су је чекале две спремне тријере и један брод пун разног блага. Одатле су отпловили у Јеладу, где су пристајали у разне луке, посматрали све и бележили, а кад су разгледали сва важнија места отпловили су у град Тарент у Италији. Ту Демоцедес наговори тарентског краља Аристофилиса да похапси Персијанце као шпијуне, да би он могао да побегне. Аристофилис му је изишао у сусрет, па кад је Демоцедес измакао, он је пустио Персијанце на слободу и вратио им све што им је био одузео.

Одатле су Персијанци отишли у Кротон, где су на тргу наишли на Демоцедеса и одмах су хтели да га ухвате. Неки Кротоњани били су спремни да га предаду Персијанцима, јер су се бојали њихове моћи. Међутим, други су се томе противили и дигли су штапове на Персијанце. Тада им Персијанци рекну:

— Кротоњани, пазите шта радите. Ви нам отимате човека који је цару побегао. Дарије неће поднети ту увреду. Ваш град напашће пре него иједан други.

Кротоњани се нису уплашили, те су Персијанци морали да се врате без Демоцедеса, који се настанио у Кротону и оженио ћерком славног рвача Милона. Ту је он с њом дуго времена живео вршећи лекарску праксу.

УЧЕЊЕ У СНУ

Један француски недељни лист донео је следећу вест: „Ако желите да научите страни језик, да се упутите у рачуноводство и томе слично, а притом не располажете са довољно времена, шта ваља да урадите? Учите за време спавања! Ваш наставник биће једна кутија тешка три килограма која се зове дормифон. Например, легнете да спавате у десет часова увече и крај постеље положите дормифон, који ће се сам ставити у погон сат и по касније. Са плоче ,која траје три минута, кроз ваше ухо лагано ће продирати глас наставника који одржава с вама „први час" из оног предмета који сте изабрали. Глас наставника довољно је тих да вас не ремети при спавању. У току једног сата садржина плоче поновиће се двадесет пута, после чега се дормифон сам искључује. За све то време имаћете миран сан и нећете ништа „приметити", али сутрадан, кад се пробудите, установићете да вам се први час толико урезао у памћење да га више не можете заборавити. Ово необично својство памћења први је искористио амерички електрониста Хуго Гернсбах, који је начинио први дормифон под именом „хипнобиоскоп" и применио га у америчкој војсци. Нарочитим медицинским испитивањем утврђено је да овакав начин учења није нимало штетан по здравље и да не замара спавача, под условом да „час" траје највише тридесет минута.

„ПЛАНИНСКЕ АВЕТИ"

Такозване „планинске авети" виђају се при заласку и изласку сунца на високим бреговима. Преко дана, када је сунце високо, све сенке падају на земљу и утолико су дуже уколико је сунце ниже. Кад се нађемо на неком високом усамљеном брегу, а сунце је већ при заласку или изласку, онда наша сенка не може да падне на земљу, већ је због сувише ниског сунца управљена према небу. Обично се та

сенка изгуби, али кад наиђе на какав згодан облак или на гушће магловите слојеве ваздуха који пресецају пут сенци, онда се она на њима појави, као и на сваком другом заклону. Тада се сенка јавља на небу као нека авет. Овакве „планинске авети" често су посматране са брда Брокена у Немачкој.

Одговори уредништва

У раније доба, па и после Првог светског рата, у многим нашим часописима постојала је рубрика: „Одговори уредништва". Кроз ту рубрику уредници часописа одговарали су свима онима који су им послали рукописе, а које нису могли да штампају из разних узрока. Ти одговори нису били нимало топли, како би се мислило, нити су упућивали несрећног писца шта треба да ради. Било је, додуше, и таквих, педагошких одговора, али веома мало. Овде ћемо донети неколико примера оних чешћих, саркастичних одговора.

Г. Т. у К. — Ви сте у вашем путопису врло оштроумно уочили како је друм прашљив, а трава зелена, па чак и да се човек на врућини зноји и осећа се непријатно кад се с пуним стомаком труцка на колима. Ми вам се дивимо, али жалимо што је тако фина опажања изнео г. П. Тодоровић у својим романима много пре вас Ако бисте опет путујући уочили рецимо како овца уме да блеји, или тако што ретко и занимљиво, запишите и оставите за идућа поколења, али нама не шаљите.

Госпођици Н. Н. — Ви нам посласте стихове о спаљеној песми и тугујете за њом. Ми бисмо се радовали да вам је изгорела и ова што је нама посласте.

Г-ђици Н. Ф. Овде. — Боље би било да сте исплели пар чарапа него што сте писали ову студију о музици.

Г. К. К. у З. — Жалите се у својим стиховима како вам се не мили живети ,како вам је живот омрзнуо клет!... Нама се опет мили живети, па вас молимо да нас не убијате вашим стиховима.

Песнику што „вене у данима жића млада" — Отидите одмах лекару па се лечите озбиљно. Жао би нам било да нам пропадне један претплатник.

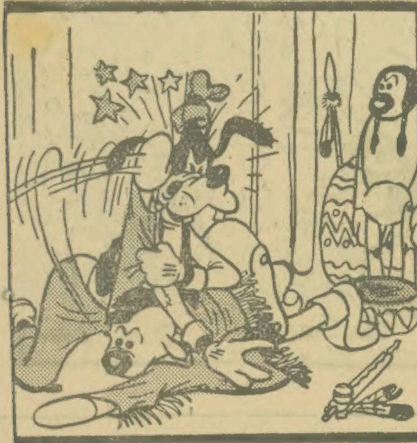
— Г. Р. С. у М. — Примили смо вашу песму „Шта ми тишти младу груд". Не знамо. Сигурно сте назебли. Превијте слачицу.

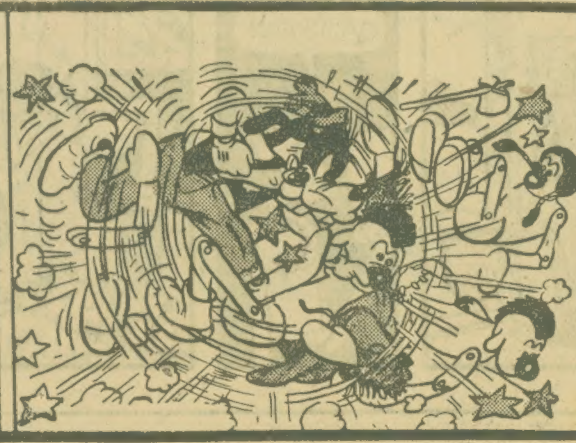
Г. Ф. Ш. у И. — лекару. — Шта вам је пало у ум да наговарате наше читаоце да једу што више шећера? Чланак не можемо штампати ,јер бисте нам сигурно после неколико дана послали и други у коме бисте са истом стручношћу тврдили да је шећер убиствен по здравље.

Професору Б. у Б. — Зар ви мислите да вам школска сведожба даје право да пишете студије литерарне. Како имате срца да нас мучите на оваквој врућини?

Г-ђици К. Ш. глумици, овде. — Куварице изигравате врло добро, али вам не иде од руке да одигравате и улогу списатељице.

Г. П. Н., овде. — Ваша је критика гора од приче коју приказујете.

На себи уместо на заморчићима...

Једном, позно у ноћ — догодило се то у Стокхолму — ноћни стражар радознало је посматрао из прикрајка неког човека који је узалудно покушавао да откључа улазна врата на кући у којој је становао. Човек је, по мишљењу стражара, био добро припит, јер не само што није могао да нађе кључаоницу, већ је и неколико пута испустио кључ из руке.

Бенгт Лундквист, младић који није могао да откључа врата, био је далеко од пијанства. Радио је те ноћи дуго у хемиској лабораторији стокхолмског универзитета, на коме је студирао. Његови прсти отказали су му послушност при откључавању врата због тога што је неколико часова раније убризгао себи неко средство за анестезију, чије дејство још није било престало. Учинио је то ко зна по који пут, испитујући на себи једну нову супстанцу коју је открио његов учитељ Нилс Лефгрен. Захваљујући овој двојици младих Швеђана, који су, уместо на заморчићима, на себи испитивали ново средство за анестезију, медицина се обогатила једним значајним проналаском. Њихови напори донели су човечанству ксилокаин, по мишљењу зубара и лекара најбрже, најпоузданије и најсигурније средство за локалну анестезију.

Историја ксилокаина „почела" је у Централној Азији, кад су неки истраживачи приметили да њихове камиле одбијају да једу одређену врсту траве. Камиле иначе нису велики пробирачи и ова њихова „ћуд" заинтересовала је научнике. Убрзо је откривено да та трава садржи једну отровну супстанцу, звану „грамин", чија својства до тада нису била позната хемичарима.

Међу шведским научницима који су се заинтересовали за грамин био је и Нилс Лефгрен, двадесеттрогодишњи асистент за хемију на универзитету у Стокхолму. Његов задатак, између осталог, био је да утврди да ли је дејство вештачког, синтетичког грамина исто као и код природног.

Мало је хемикалија које су у толикој мери отровне да се не смеју ни у најмањој количини ставити на језик. И Лефгрен, слично већини хемичара, вршио је „језичне пробе", које су му показале да синтетички грамин има друкчији укус него природни. Од њега би му језик утрнуо, што је значило да та синтеза није била „права".

Седам пуних година Лефгрен је вршио анализе и справљао разне варијанте вештачког грамина. Али, како је сам забележио, „ниједна од њих није била довољно активна за клиничку употребу, а већина је изазивала приличне болове. Понекад ме је од њих по језику толико пекло да сам плакао као дете".

Најзад, 1943 године, педесет и седма варијанта безболно и брзо „успавала" је његов језик. Кад ју је Лефгрен испробао истовремено с једном другом, познатом и признатом дрогом за локалну анестезију, ставивши од обе мале количине на супротне стране језика, показало се да ово ново средство брже делује и да је потпуно безболно.

„Знао сам да сам најзад пронашао оно за чим сам трагао. Али, ко би у то време мене слушао. Био сам тада млад хемичар, који није имао чак ни докторат. Да сам се обратио „главама" шведске медицинске науке, више је него сигурно да би одговорили: „Шта? Нисте га испробали на клиникама? Немате никаквих стварних података? Зар се наука може ослонити на оно што је осетио ваш језик! Ви нам вашим причама само одузимате драгоцено време!"

Месецима Лефгрен није знао шта даље да предузме. А тада му је пришао Бенгт Лундквист, један од најбољих студената, и замолио га да му да мало од свог средства за анестезију, јер жели да изврши неке опите. Да је Лефгрен боље познавао тог студента и историју његовог живота, свакако се никад не би усудио да му повери своју дрогу.

Бенгт Лундквист је у својој десетој години начинио себи малу лабораторију. У тринаестој, вршећи неке опите, умало није остао без вида. Две године касније сам је справљао нитроглицерин и гас који људе тера на смех. Као петнаестогодишњак наговорио је једног свог пријатеља да заједно с њим удише газолин, да би видели шта ће се догодити, и — пријатељ је изгубио свест. Кад се повратио из несвестице, угледао је прво Бенгта, који се био надвио над њим, испитујући реакцију његовог организма на газолинску пару.

Четири дана Лундквист се није појављивао на факултету. А кад је петог дана дошао, ћутке је предао Лефгрену свој „извештај" на двадесет куцаних страница. Тих двадесет страница претстављале су само опис почетка читавог низа херојских подвига које је Лундквист извршио испитујући Лефгренове дроге. Кад је Лефгрен завршио читање реферата, његов студент предложио му је да заједно наставе опите — на себи самима. „Читава два часа корачао сам горе-доле по својој соби, размишљајући да ли да пристанем на предлог тог занесењака, који очигледно није имао никаквих осећања у погледу своје и моје личности. Касније сам често зажалио што сам пристао", — причао је једном приликом Лефгрен.

Обојици је још у почетку било јасно да ксилокаин — тако су назвали нову дрогу по ксилену, једном од његових састојака — не разара ткиво и не оставља за собом никакве трајне штетне последице. Али, требало је испитати и да ли се, и какве, споредне реакције јављају приликом његове примене и да ли се већ пронађена дрога може, са извесним изменама, начинити још бољом. Никад нису знали шта ће им следећа инјекција донети: несвестицу, неконтролисано трзање удова или привремене неправилности вида. Све су то заједно доживели. Али, нико никад неће сазнати какве је све опите Лундквист вршио на себи кад би остао сасвим сам. Једном је покушао да себи убризга ксилокаин у кичму, помажући се притом наспрамно постављеним огледалима. Други пут га је његова газдарица нашла на поду, у дубоком сну, са иглом за давање инјекција која му је, као какво урођеничко оружје, била забодена у леђа.

Шест месеци су Лефгрен и Лундквист пробали „своју" дрогу, мењали јој састав, усавршавали је. За то време нису марили да ли је дан или ноћ. Најзад, у новембру 1943 ксилокаин је био „готов" и они су пошли у градић Седертелге, да га тамо понуде „Астри", највећем шведском фармацеутском предузећу.

Наједном, кад је воз већ био превалио половину пута, Лефгрен је узбуђено узвикнуо:

— Па ми нисмо испитали дејство ксилокаина на вилице и десни!

— Хајдемо у одељење за умивање, — мирно је одговорио Лундквист и тамо, на запрепашћење свога учитеља, извадио је из џепа металну кутију у којој су се налазили шприц и игле и, гледајући у огледало изнад лавабоа, мирно је убризгао себи у вилицу одређену дозу. После неколико минута саопштио је Лефгрену, као да се налази на испиту:

„Ксилокаин не показује никаква надражујућа својства кад се примени у пределу зуба"

Данас се ксилокаин употребљава у најразличитијим случајевима: у хирургији приликом првог реза и шивења рана, код опекотина, за смиривање болова код чира у стомаку, код камена у жучној бешици, приликом вађења крајника и нарочито у зубним ординацијама.

Нилс Лефгрен — сада др Лефгрен, захваљујући својој дисертацији о ксилокаину — данас живи и ради у Швајцарској. Бенгт Лундквист завршио је трагично 1953, у 31-ој години, но његова смрт није била ни у каквој вези са експериментима које је на себи вршио.

„Он је као сјајна, но нажалост кратког века, комета прелетео преко научног неба, остављајући иза себе светао траг", — рекао је за њега његов учитељ и сарадник Лефгрен.

ВЕРОВАЛИ или не...

ЗДРАВЉЕЊЕ С УМРЛИМ

Неки Индус по имену Кан Џахан завештао је да га, кад умре, ставе у гробницу, али тако да му десна

шака извирује из ње. После извесног времена он је умро и наследници су га заиста ставили у такав гроб. Пуних четрдесет година после његове смрти долазили су људи и руковали се са умрлим Џаханом.

ПРЕВАРИЛИ СЕ...

Кад је Ален Мак Квери из Гринвуда, у Америци, покушао да се осигура код једног осигуравајућег друштва, био је одбијен јер је њихов лекар сматрао да неће још дуго живети и да би друштво имало од тога само штете. Мак Квери је имао тада двадесет и четири године. Данас има 98 и упркос дубокој старости толико је чио да сам коси траву на свом малом имању.

ДЕЧАК КОЈИ ЈЕ МОГАО ДА ЧИТА САМО НАОПАКО

Седмогодишњи Франк Балек из Чикага није могао да научи ни да разликује слова, акамоли да чита, све док му једног дана његов учитељ, и то сасвим случајно, није поставио књигу наопако. Тек тада је утврђено да дечак, услед неког поремећаја чула вида, све види наопако. Франк Балек ипак је касније научио да чита и да пише слова, само их је писао наопачке, и то левом руком.

ПАС КОЈИ ГУТА ЖАР

У америчкој држави Тенеси постојао је пас теријер који је силно волео да

„једе" запаљене цигарете, а жар му притом није нимало сметао.

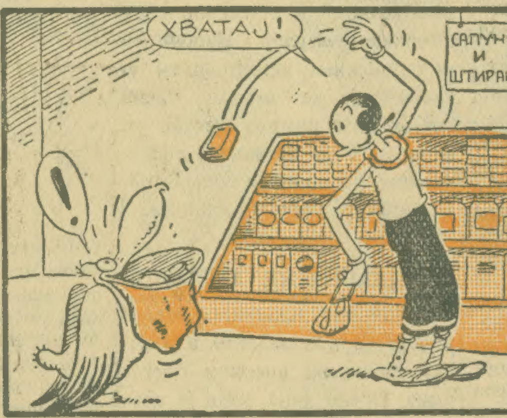

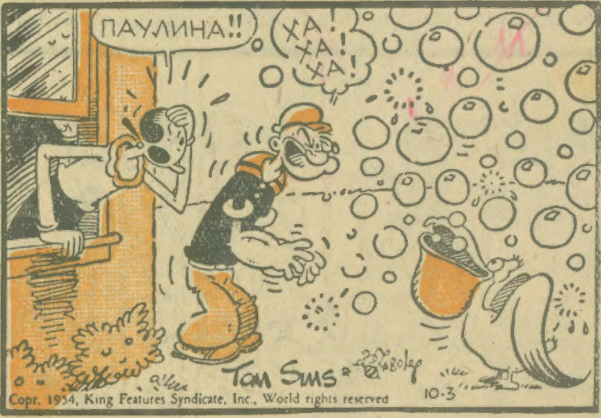

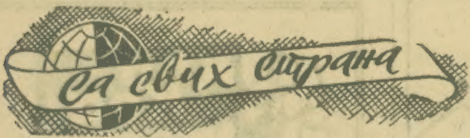

„ЧАСОВНИК" ПОМОРАЦА

Сазвежђе Мали медвед запазили су и људи давних времена. За наше око оно се налази недалеко од звезде Северњаче. Међутим, та удаљеност је тешко схватљива и она је, како се каже, „астрономска" Мали медвед служио је и као путоказ морепловцима, па су га неки назвали и часовником помораца. У разно доба он се налази у разним положајима: некад показује север, некад запад, некад исток, итд. Тако се у току ноћи на основу његовог положаја може одредити и колико је сати. Све је то било познато и старим морепловцима. Постоји и легенда како је он постао. По грчкој митологији, врховни бог Кронос имао је жену Реју. С њом је имао више деце, али чим би се које родило, он би га појео. Реја није могла да се помири с тим, па је једно дете, по рођењу, сакрила у пећини једне густе шуме. У тој пећини живела је мечка с мечићем. Мечка је примила дете, хранила га и одгајила. Кад је дете одрасло, кренуло је на оца, одузело му власт и постало само врховни бог — Зевс. Зевс је уредио свет по својој вољи, а у знак захвалности мечку и њено мече ставио је на небо. Ту они вечно обилазе око небеског пола и показују људима време.

* * *

НА ЊЕГА НЕ УТИЧЕ ПОЗОРИШТЕ

Прича се да Фенелон никад није ишао у позориште и говорио је да оно не васпитава људе. Насупрот њему, други истакнути Француз, Лабријер, често је ишао у позориште и тврдио да Фенелон нема право. Уосталом, то је старо питање и о њему су често расправљали многи писци и глумци. Жил Жакен испричао је једну згодну анегдоту о неком тврдици који је често гледао Молијеров комад „Тврдицу", па је после сваког гледања био још уверенији да треба да буде што шкртији. Једном приликом његови синови одвели су га у цркву да чује неког познатог проповедника који је говорио о дељењу милостиње. По свршетку говора, тврдица је рекао, на велику жалост његових синова, да је „говорник тако лепо говорио да сам све плакао, а кад је почео да говори о дељењу милостиње добио сам жељу да пружим руку да и мени нешто удели".

* * *

ШТА СУ ЕФЕМЕРИДЕ?

Ефемериде су астрономски годишњаци. У њима је за дуго времена израчунат положај сваке важније звезде. Оне су од велике важности за поморство и астрономију. Подаци који се уносе у годишњаке израчунати су унапред за годину дана; ту је назначен и привидан положај Сунца, Месеца, планета и већих звезда стајачица. Ефемериде служе поморцима за одређивање положаја брода на пучини, астрономима за управљање телескопом, затим за временску службу, за израчунавање помрачења итд. Ефемериде су први пут писане у логору Александра Великог. Писао их је његов главни секретар Еумен. Те прве ефемериде садржавале су све што се односило на личност Александра Великог и на савремене догађаје. Александрове ефемериде служиле су као узор за писање дневника на хеленистичким дворовима, а на њих су се угледали и Римљани.

* * *

УПИСАО БИХ ЊЕГА...

Прича се да је Алфонс, краљ Напуља, имао дворску будалу, која је у књигу записивала све глупости које би изрекли дворани. Једнога дана краљ дозна за ту књигу, па затражи да му је донесу. Он се пренерази кад виде да је и његово име уписано међу глупацима, те позва будалу и упита га:

— А зашто сам ја тамо уписан?

— Зато што сте дали оном човеку 10.000 талира да купи у Африци коње, а тај вам човек није добро познат.

— А ако се се он врати и доведе коње, шта ћеш онда радити? — рече краљ.

— Ништа нарочито, — одговори будала. — Једноставно ћу избрисати ваше име и написати његово.

* * *

ЕСТРАГОН

Естрагон је вишегодишња, жбунасто разграната биљка. Висока може бити до 1,20 метар. Миришљава је. Ободни цветови главице беличасти су, а унутарњи жућкасти. Расте у степским и полупустињским пределима средње и јужне Русије, затим готово у целом Сибиру и западним деловима Северне Америке. У Европи се гаји у топлијим и сувљим крајевима. Употребљава се као зачин и за справљање сирћета. Као зачин се употребљава на тај нчин што се додаје салати, слачици и томе слично.

* * *

ШТА СУ ДОЛМЕНИ?

Долмени су једна врста најстаријих надгробних споменика. Они су грађени од огромних камених блокова у облику џиновских столова: два усправна камена покривена трећим. Долмени потичу из млађег каменог и старијег бронзаног доба. Највише их има у Француској, Белгији, Шведској, Данској, Енглеској и другим северним земљама. Реч долмен је бретонског порекла и сложена је од речи дол, што значи сто, и мен, што значи камен.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

НЕЋЕ ВИШЕ БИТИ „НАДНИЦЕ ЗА СТРАХ"

Познато је да је шведски хемичар Алфред Нобел пронашао динамит, који је, уствари, блажа форма нитроглицерина. Међутим, нитроглицерин је остао незамењив у великом броју случајева. Пошто је врло опасан, јер најмањи потрес при преносу може да доведе до експлозије, често се догађа да људи губе живот. Француски писац Жорж Арно искористио је ову тему за своју познату књигу „Надница за страх", по којој је снимљен узбудљив филм о судбини четворице радника чији је живот драматично окончан. У жељи да нитроглицерин учине безопасним за живот људи који њим рукују, четири америчка научника открила су пре извесног времена начин да се он лако и без бојазни преноси. Што је најлепше, они су то постигли доста једноставно, стварајући од нитроглицерина и воде неку врсту каше. Тако разблажен, нитроглицерин је готово безопасан ако се спроводи кроз дуге цеви сличне нафтоводима. Први спроводник овог изузетно опасног експлозива начињен је недавно у Америци и кроз њега се одводи по 350 килограма „каше" на сат. Кад стигне до места опредељења, брзим и лаким поступком нитроглицерин се издваја из воде и опет постаје густ као што је и био.

СИНТЕТИЧКИ КОНОПАЦ

Иако човек од памтивека прави конопце, у овој вештини није се много напредовало. Најјачи конопци прављени су досад од сизала, влакна неких афричких тропских биљака. Недавно је хемија пластичних материја продрла и у ово подручје. У Енглеској је већ пуштен у продају конопац „терилен". Он не трули и веома је савитљив, чак и кад је натопљен водом. Испробан на Темзи приликом превлачења шлепова, показао се много отпорнији од сизалових конопаца.

НОВ МИКРОСКОП

Недавно је у Америци усавршен нов микроскоп са Х-зрацима, који ће омогућити решавање многих медицинских и техничких тајни. Овим микроскопом може се проучавати састав металних предмета, затим структура костију и ткива код људи и животиња, па чак и унутрашњи органи најситнијих инсеката. Помоћу њега већ су постигнути извесни успеси у проучавању артериосклерозе. Унутрашњи органи живог тела и разни метали могу се посматрати овим микроскопом као да су од стакла. Сматра се да ће он бити од знатне помоћи у проучавању многих болести, као и приликом стварања нових легура у индустрији

ЈЕВТИН КАУЧУК

Прошла су она времена кад су хемичари трошили читава богатства да би у лабораторији с муком начинили каучук који се по својим особинама није могао ни упоредити с природним. Ускоро ће у Француској почети да се производи једна нова врста синтетичког каучука: полизар-кринал. Он је начињен на бази угљоводоника добијеног из петролеума и израђује се на ниским температурама. Необично је стабилан, што је важно нарочито за комерцијалне сврхе. Поред тога, знатно је јевтинији од других вештачких каучука. Он може да послужи и за израду подова и ђонова за ципеле.

ПРОТИВ МУВА И КОМАРАЦА

Стручњаци америчког Института за пољопривреду успели су да добију дванаест нових хемиских средстава за уништавање мува и комараца, која су боља од свих досадашњих. Она су нарочито ефикасна у борби против комараца који преносе маларију и жуту грозницу. Овај проналазак је од велике важности, јер су у многим крајевима света комарци и муве постали до извесне мере имуни према ДДТ-у и другим познатим инсектицидима. На недавним пробама, количина мува у запрашеном простору смањена је за 99 процената. Сматра се да ће се нове хемикалије моћи употребити и за тамањење мува у кућама

ЗА ПОБОЉШАЊЕ ХРАНЕ

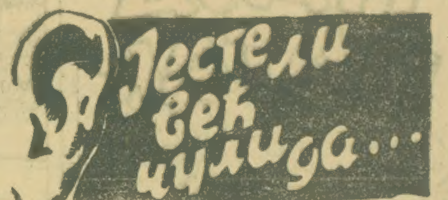
Лизин, један од главних елемената људске хране, произведен је вештачки у Сједињеним Америчким Државама. То је једна од осам амино-киселина које стварају ткиво и сматра се неопходним за здравље. Неке намирнице, као со, јаја, риба и сир имају довољне количине амино-киселина, али многе друге, нарочито пшеница и остала жита, немају га, те им се сад може додавати. Опити су показали да кад се пшеничном брашну дода свега две десетине процента лизина, оно повећава вредност у протеинима за 70 до 100 процената. Поред тога, деца брже расту ако се њиховој храни дода мало лизина.

БОСКОВА БУЗДОВАНЛИЈА

Боскова буздованлија је једна врста крушака. Увезена је из Немачке, а гајена је у Словенији и понегде у Хрватској.

УСПЕШНО СРЕДСТВО ПРОТИВ ТУБЕРКУЛОЗЕ

Два микробиолога из Индијане пронашли су нов лек против туберкулозе. Лек је назван сиклорезин и припада истој породици организама из које је добијен и стрептомицин. Досадашње пробе с њим дале су доста добре резултате. У њујоршкој болници Метрополитен испробан је на 37 туберкулозних болесника, од којих су 29 били хронични болесници од плућне туберкулозе у доста активном облику и којима стрептомицин и други лекови нису помагали, мада су били интензивно лечени преко годину дана. Од свих болесника 36 су се убрзо осетили боље. Рентгенским прегледом утврђено је стварно побољшање код њих 28. Тридесеторица су добили по седам килограма у тежини за 16 недеља и сви који су раније имали повишену температуру изгубили су је. Испитивањем испљувка и стомачних сокова код њих 30 налаз је био негативан, мада је раније код свих 37 био позитиван.

...први коњ, назван еохипус, био је величине данашње лисице и живео је пре 60 милиона година.

...постоји преко 80.000 врста пужева.

... нутрија, животиња позната по свом крзну, која живи у водама Јужне Америке, има дојке са стране, а не на стомаку, тако да може да храни своје младе и кад је у води.

... Индијци лове једну врсту риба која живи у северном Пацифику и због хране и због осветљења. Кад се риба сасуши, гори као луч.

...паштету од гушчије џигерице пронашао је неки кувар по имену Клоз, из Стразбура, 1790 године.

...једна врста даждевњака само за један обед поједе више хране но што износи његова сопствена тежина.

...алуминијум је пронашао немачки хемичар Фридрих Велер (1800—1882).

...најдуже годишње доба на нашој хемисфери је лето (93 дана и 1 час), а најкраће зима (89 дана и један час).

...римски војсковођа Лукул, из првог века пре наше ере, први је донео трешњу у Европу, и то из Kереза, у Малој Азији.

...разлика у нивоу језера Мичиген код Чикага за време плиме и осеке мања је од 50 милиметара.

...из Великог Језера у Камбоџи (Индокина) извади се годишње око 100.000 тона рибе, што отприлике одговара количини од 26 тона по квадратној миљи језерске површине.

...једна острига снесе за годину дана 500 милиона јаја.

...папирни новац постојао је већ у другој половини тринаестог века у царству Џингис-кана. Проналазачи папирног новца су Кинези.

...постоји и плави пурпур. У античко доба тај пурпур прављен је од пужева који се зову пурпура трункулус.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

БЛИЗАНЦИ

Од ове осморице људи само су двојица потпуно истоветни. Можете ли да их пронађете?

Ако не будете успели у томе, ми ћемо вам рећи: то су други и претпоследњи.

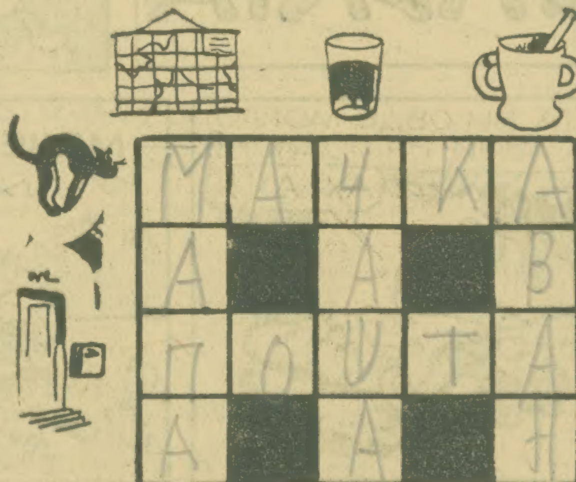
Дивокозе

Шест дивокоза скакућу по планинским врлетима. На тим висинама и дрвета су прилично ретка. На нашој слици има их свега шест. Сад покушајте да поделите овај цртеж са три праве линије, али тако да у сваком пољу буде по једно дрво и по једна дивокоза.

Пошто је задатак веома лак, није потребно да вам дајемо решење.

УКРШТЕНЕ СЛИКЕ

И овако и онако

И у нашем језику има речи за које је свеједно да ли се читају спреда или страга, јер су увек исте. Можете ли да нам наведете неколико таквих речи? Да бисмо вам донекле помогли, казаћемо вам значење неких оваквих речи:

1) женско име, 2) орган чула, 3) заменица, 4) животиња из бајке, 5) усклик, 6) вариво, 7) умокац, 8) припадник једног старог племена, 9) турска титула, 10) свеза, 11) врста кола, 12) део коњске опреме, 13) други, 14) острво, 15) мушко име.

Ако не можете сами да решите ево тих речи:

1) Ана, 2) око, 3) оно, 4) ала, 5) ене, 6) боб, 7) сос, 8) Сас, 9) ага, 10) или, 11) оро, 12) аша, 13) ини, 14) ада, 15) Аца.

Довитљиви Ђокица

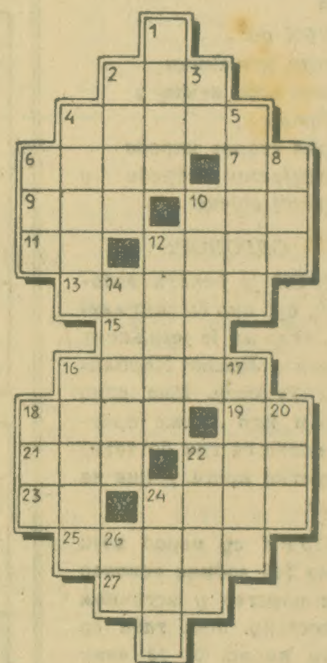
Ђокица је прави вештак. Какогод бацио у ваздух кутију са шибицама, она увек падне на сто тако да горе буде слика. На који начин то Ђокица постиже?

Ми ћемо вам рећи: Ђокица је увукао у кутију шибица, и то у страну која је супротна оној са сликом, једну двединарку. И сада, какогод да баци кутију, она ће увек пасти на тежу страну, то јест на ону без слике, тако да ће слика бити горе.

Водоравно: 2) немачки композитор (1685—1758); 4) врста коња; 6) духовита кратка прича; 7) река у Аустрији; 9) врста грубог сукна; 10) грчко слово; 11) свеза; 12) општинско подручје; 13) књижевни састав; 15) део животињског тела; 16) попуст у трговини; 18) врста бостана; 19) слово латинице; 21) латински поздрав; 22) временско раздобље; 23) предлог; 24) драги камен; 25) поклон учињен тестаментом; 27) митолошки бог пастира.

Усправно: 1) планина у Србији; 2) оружје за лов код Индијанаца; 3) нота; 4) један глодар; 5) редак хемиски елеменат; 6) заразна болест код папкара; 8) јужно воће; 10) одређен део тркачке стазе; 12) проста једноћелична животиња; 14) обрађивање земље плугом; 16) супарник; 17) товар, баласт; 18) део времена; 20) оквир; 22) полет; 24) морска риба; 26) јуначки спев.

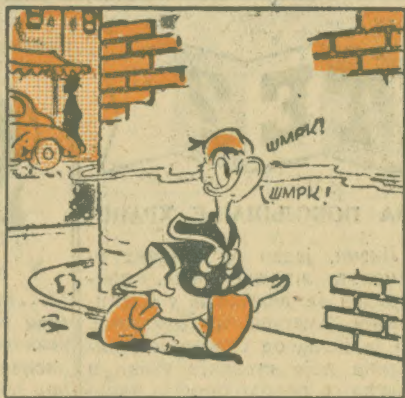

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) нето; 5) копито; 7) Гоби; 8) око; 10) Адела; 12) ас; 13) Лоти; 15) ер; 17) горак; 19) бек; 21) Лена; 22) Сулина; 24) коло; 25) але; 27) Арапи; 29) И(ван) М(ажуранић); 30) шупа; 32) ам; 34) декан; 36) шах; 38) рода; 39) тетива; 41) Готи.

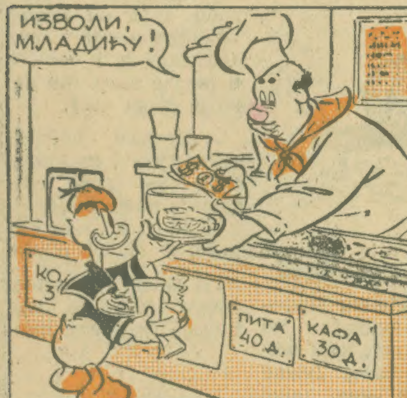
Усправно: 1) Нобел; 2) епилог; 3) ти; 4) Ото; 5) код; 6) Ока; 7) галеб; 9) Осака; 11) атоли; 14) Ирена; 16) ресор; 18) анали; 20) кулаш; 23) Лопуд; 24) караш; 26) Емона; 28) иперит; 31) акови; 33) мат; 35) аде; 37) Хег; 40) то.

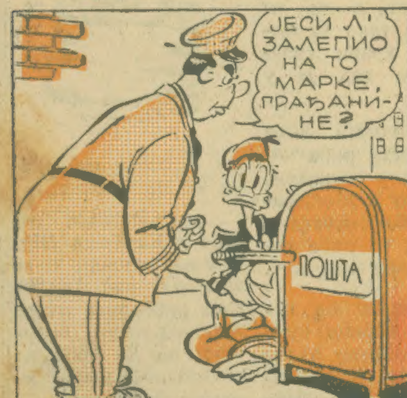

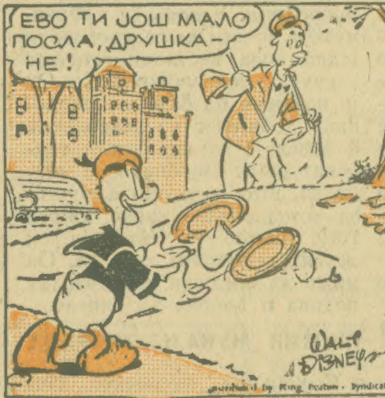

РАЗЛОГ ВЕСЕЛОСТИ

Раја: Што си данас тако весео?

Влаја: Долазим од зубног лекара.

Раја: И због тога се радујеш!

Влаја: Свакако. Ординацију сам нашао затворену.

ВАДИ ШТЕТУ

Шиља: Шта! За вађење једног зуба 500 динара!

Зубни лекар: Да, нажалост. Толико сте викали да су ми побегла два пацијента.

ГАЈА НАБРАЈА

Учитељ: Реци ми, Гајо, колико има континената.

Гаја: Пет.

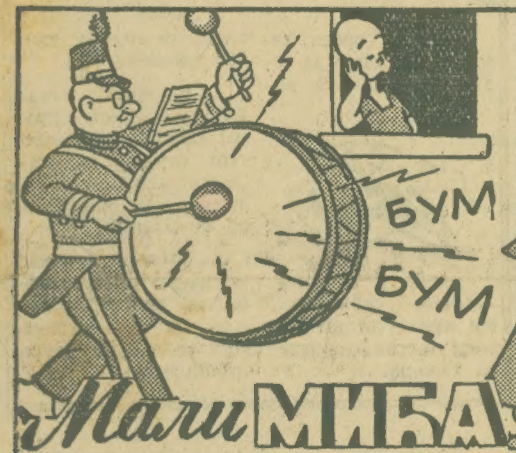
Учитељ: Наброј ми их.

Гаја: Један, два, три, четири, пет.

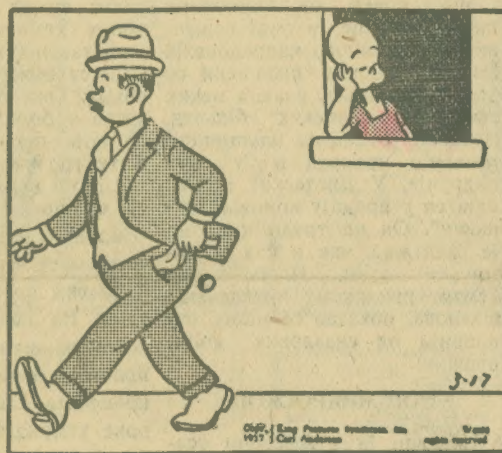
СИГУРНО ЈЕ СИГУРНО

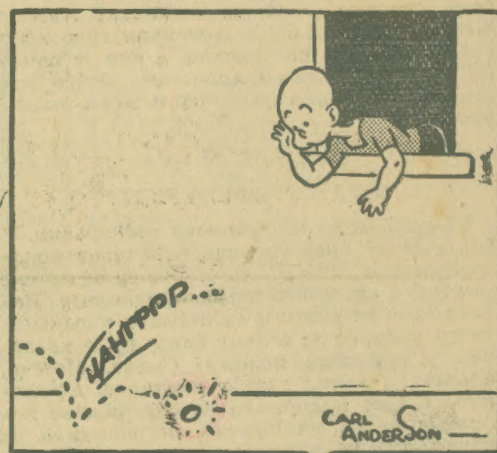
Пата: Да ли си се већ објаснио са оним грубијаном што те је прошлог месеца онако увредио на улици?

Паја: Нисам још, али ћу му колико данас рећи све што мислим о њему... Знаш, тек јутрос сам сазнао број његовог телефона.

Који је ОДГОВОР тачан

СИРЕН је:
- *француски глумац из времена Молијера*
- *врста ветра*
- *животиња*
- *јунак из средњовековног епа*

УЈГУРИ су:
- *вешти коњаници*
- *планински венац у Африци*
- *назив старог народа*
- *специјални одреди у турској војсци*

ОДГОВОР:

СИРЕН је репати водоземац, дуг око 60 сантиметара, тело му је јегуљасто, а живи у Јужној Каролини и Тексасу. Има само предњи пар малих кратких удова са три до четири кратка прста. Дише на шкрге.

УЈГУРИ су народ који је око 745 године основао своје царство у источном Туркестану. Још тада су имали писмо. У 13 веку Монголи су примили ујгурско писмо и тако се оно раширило од Монголије до јужне Русије и Персије.

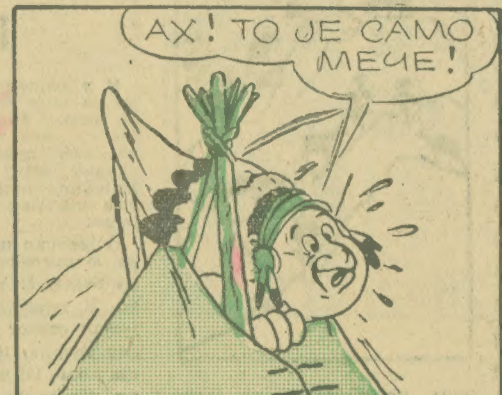

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд, Македонска 31. — Издаје и штампа „Политика" Штампарско-издавачко предузеће, Београд, Македонска 31. — Текући рачун број 102-Т-82, пошт. фах 124. — Претплата за нашу земљу: годишња 700, полугодишња 350; за иностранство годишња 1.000, полугодишња 500 динара. Рукописи се не враћају